

ДР ЈЕРЖИ СТАРОШЊАК
(1914 — 1974)

Са дужним поштовањем бележимо да је др Јержи Старошњак (Jerzy Starosćiak) професор управног права на Правном факултету Универзитета у Варшави преминуо 7. 10. 1974. године. Као истакнути правник др Ј. Старошњак од 1950. године је професор управног права. Поред тога имао је низ других функција. Био је члан Државног законодавног савета Пољске, потпредседник Научног савета Института за јавну управу при Министарском савету Пољске и саветник Института за правне науке Пољске академије наука.

Као научник и наставник проф. Старошњак залагао се да професор права мора примењивати нове методе у научно-истраживачком процесу проучавања појединих правних института. Стога је истицао да се у том раду мора имати у виду јединство читавог правног система користећи при том не само достигнућа у развоју правне науке већ и повезаност са друштвеним, економским и културним факторима посебно истичући и социјалистичку етику.

У низу својих дела као и у многобројним радовима у пољским и иностраним часописима и у многим својим рефератима на међународним скуповима правника истицао се као изванредан правни теоретичар са великим смислом за критичке и суптилне анализе друштвене стварности и института права које је проучавао.

Иако професор управног права, посветио је, такође, много пажње Науци о управљању. Могло би се рећи да је у овој научној дисциплини био један од пионира ове науке у социјалистичким земљама.

На многобројним међународним скуповима правних теоретичара проф. Старошњак је својим рефератима и дискусијама увек указивао на сложене проблеме друштвене стварности и са њему својственим смислом за објективно и смирено излагање својих концепција, стекао је опште поштовање не само у својој земљи већ и у иностранству. Може се без бојазни тврдити да је проф. Старошњак не само допринео развоју науке управног права у Пољској већ је запажен и његов знатан удео у развоју управног права у упоредном праву и посебно у развоју науке о управљању.

Проф. Старошњак у свом последњем реферату на Међународном скупу који је организовао Француски Национални центар за научна истраживања, у Паризу новембра 1973. године, посебно је истицао да су четири управне науке узајамно повезане и то: управно правно, наука о управљању, историја управе и управна информатика. С друге стране, указивао је да су политичка економија, политичке науке и социологија такође узајамно повезане са наведеним управним наукама. Стога посебно подвлачи потребу упоредноправног проучавања као и потребу интердисциплинарног истраживања с тим да циљ ових научних интердисципли-

нарних истраживања буде специјализован ради обраде парцијалних синтеза јер је истицао да је немогуће доћи до глобалних синтеза и да стога резултати специјализованих научних истраживања боље омогућују сагледавање опште представе о проблемима који ће уједно више одговарати и стварности.

Проф. Старошћак посебно указује да у проучавању функционисања државне управе ваља обратити пажњу „не само на правно регулисање управе, већ и на стил делатности појединих надлештава, на питање етике и формирања новог социјалистичког морала у делатности државне управе”.

Проф. Старошћак са разлогом је истицао да нема демократије без ефикасне управе али да не може бити ефикасности управе ако грађани не учествују у одлучивању у јавним пословима. Залагао се у свим својим радовима за демократизацију управе која би увек морала бити саображавана условима друштвене стварности. Управа, по професору Старошћаку, није никад делатност која има у виду „ствари” већ увек служи човеку па стога и подвлачи да ефикасност управе није у контрадикцији са потребама хуманизације њене делатности.

Проф. Старошћак указује на контрадикцију у делатности управе: контрадикцији између обима жеља које се очекују од управе и способности управе да одговори овим жељама; контрадикције између потребног брзог ритма друштвених промена и захтева стабилности друштва; контрадикције између ритма рада и развоја друштва; контрадикције између реализма и романтизма у концепцији програма рада управе. Међутим, за све ове контрадикције проф. Старошћак истиче да оне нису антагонистичне већ се оне могу решавати али да то укључује као последицу да управљање садржи перманентну могућност избора решења саображавајући ова решења променама у друштвеној стварности и променама у техници. Посебно подвлачи потребу координације у делатности управе а нарочито због све веће специјализације управе. Посебно се залагао да поред управноправне делатности управа мора проучавати и колико може користити у својој делатности договоре или форме блиске договору односно сагласност између грађана и органа управе као и да ли има могућности да се у управном праву користе неки институти грађанског права и др.

Проф. Старошћак се залагао и за контролу рада управе. Поред тога, посебно је указивао да је актуелан проблем преображаја многих правних појмова. Истицао је да се још увек служимо неким правним појмовима који данас не одражавају његову друштвену улогу с обзиром да су настала у другом времену и да су према томе одражавали другу и садржину и, имали другу друштвену улогу.

Посебно са тугом морамо нагласити да је прерана смрт поштованог професора Јержи Старошћака тежак губитак не само за његове поштоваоце у Пољској и иностранству већ посебно за његове поштоваоце у Југославији и за колектив наставника Правног факултета у Београду са којима је сарађивао како у Београду тако и на међународним скуповима. Увек једноставан и благ у општењу са другима, проф. Ј. Старошћак је пленио све који су сарађивали са њим. Његова готовост да увек другој саслуша и да објективно али аргументовано и мирно излаже своје гледиште, допринели су да буде поштован и као научник и као човек. Прерана смрт проф. Ј. Старошћака тежак је губитак за правну науку јер се од њега још много могло очекивати али оно што је за свој релативно кратки век као изванредан правни теоретичар и хуманиста оставио у својим делима, остаће као трајна ризница богатства мисли у служби права и правде.